

„EGYEDÜL A SZERETET ÖRÖK” – BESZÉLGETÉS FARKAS ISTVÁN PIARISTA ATYÁVAL

A karácsonyi interjú kapcsán elkezdtem gondolkodni, hogy kit lehetne felkérni, aki tanár, de van ideje az elmélyült gondolatokra is. Olyan emberre gondoltam, akitől egyszerre lehet kérdezni oktatásügyről diákokról, elhivatottságról, de legfőképpen a karácsony misztériumáról. Mindezek után nem volt kérdés, hogy Farkas István piarista atyát, a mosonmagyaróvári Piarista Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola igazgatóját kérem fel, aki szívesen vállalta a válaszadást.

ROZMÁN LÁSZLÓ

– Mikor és milyen elhatározás készítette arra, hogy szerzetes-tanár legyen, s miért éppen a piarista rendet választotta?

– Albert Camus írja: „Az ember kezdetben azt hiszi, hogy ő választ, azután világossá válik előtte, hogy őt választották.” Nálam is így történt. Tudván tudom, hogy Jézus most is ugyanúgy megszólít embereket, mint annak idején tette: „Jöjj, kövess engem!” Lehet erre nemet mondani – ahogy a gazdag ifjú tette –, de ettől kezdve az illető tévutakon ténfereg, szívében azzal a keserűséggel, hogy élete legnagyobb lehetőségét elvesztette.

Természetesen Jézus üzenete hiteles emberek által jut el hozzánk. Nálam a szólingatók élén ott állnak a szüleim hűsége, áldozatos életükkel. Ott áll két pap nagybátyám példája, a piarista hivatás mögött pedig azon kecskeméti tanáraim élete, akik egy lapra, az ifjúság nevelésére tették föl életüket. Piarista kötelékben közel ötven évet töltöttem el, és jó kimondani: „Ha ezerszer újra születnék, ezerszer is igent mondanék erre a hivatásra.”

– Ha jól tudom, felszentelés, ünneplés fogadalom előtt jelmondatot szoktak választani. Hogy szól az Öné?

– Papi jelmondatom: „Isten az egész világot ajándékkul teremtette számodra. Téged is arra szánt, hogy ajándék légy mások számára.” Gyermekkorunk azért volt oly gyönyörű, mert mindent ajándékként éltünk meg. Később ez az élmény elhomályosodott, jóllehet az igazi érték felnőttkorban is ajándék jellegű. Gondoljunk csak a feltétlen megbocsátásra vagy akár a hűségre. Az években

előre haladva látom, hogy a fiatalon megsejtett igazság mennyire igaz. A felnőtt a szerzés, a birtoklás mámorában él, és az ajándék mögött nem veszi észre az ajándékozó figyelmét, pazarló szeretetét. Ez a torzulás a személytelenség, az élet kiüresedése felé vezet. Nem éltem hiába, ha diákjaim szemét sikerült rányitnom az említett teljességre, ha megértették, hogy az anyagiak mind kihullnak kezünkől, és egyedül a szeretet örök.

– Igazgató, tanít is, szerzetesi hivatásának is él, előadásokat tart, részt vállal az oktatásügy megújításából. Honnan veszi mindehhez az időt, energiát, erőt?

– Az embernek arra van ideje, amire akarja. Példaképem II. János Pál pápa, akit ötvennyolc évesen választottak pápává, és micsoda huszonhét év következett ezután. Sokan folya-

matosan az ürügyet keresik, hogy az adott munkától, felelősségtől hogyan meneküljenek meg. Így életük meddővé, hiábavalóvá válik. Agykutatók bizonyítják, hogy a legszorgalmasabb emberek is szellemi tehetségüknek csak néhány ezrelékét kamatoztatják. Gyakran eszembe jut a szólás: „A vakok között a félszemű: király.” Itt a mércék meghamisításáról van szó. Az egyedüli hiteles mérce Jézustól való: „Legyetek tökéletesek, mint a ti Mennyei Atyátok tökéletes.”

– Megújulás előtt áll a magyar köznevelés. Ön szerint mik azok a központi kategóriák, értékek, amelyeknek mindenképpen érvényesülniük kell?

– A diákoknál a jogok és a kötelességek egyensúlyát kell visszaállítani. Aki kötelességtudó, az sok-sok értéket odatesz a közösség asztalára. Utána innen bölcs rendszer szerint

mindenki vehet a javából. Ha senki-
nek nincs kötelessége, akkor az asztal
üresen marad, tehát mulatságos jo-
gokról beszélni, hiszen az asztal üres.
A legegyszerűbb példa az adófizetés
kötelessége, és utána annak megha-
tározása, hogy a befolyt pénzből ki
hogyan részesül. Kötelességek nélkül
az ember önzővé, élősködővé válik, a
társadalmi rend követelőzésekké, vá-
daskodásokká torzul.

– *Az oktatási-nevelési folyamat a diá-
kokkal, a diákokért zajlik. Ők adják az
egésznek az értelmét. Milyen emlékeze-
tes (mosolygós/tanulságos/szomorkás)
történetet osztana meg velünk?*

– Az iskolában valóban minden a
diákokért van, de sokszor éppen úgy
szolgáljuk a javukat, hogy határozottan
ellentmondunk a kéréseiknek. A Ba-
latonon diákjaimmal harminc évet
vitorláztam. Egy alkalommal Siófo-
kon, a mólón csodáltuk a körülbelül
egyméteres hullámokat. Matrózaim
elkezdtek könyörögni, hogy most ha-
józunk ki, mert a viharban milyen
csodálatosan dőlne a hajó. Termé-
szetesen nem szereltünk fel, mert ez
a vállalkozás életetekbe került volna.
Ekkor fogalmaztam meg egyik neve-
lési axiómámat: „A diákoknak nem
azt kell nyújtani, amit kérnek, hanem
amit kérnének, ha lenne bölcsessé-
gük.” Dante gyönyörűen megfogal-
mazza, hogy az ifjak mellett a „bölcs
vezér és bölcs fék” szerepét nekünk
kell betöltenünk.

– *De ne csak a jóról, tanulságosról
beszéljünk. Érezte úgy akár csak egy-
szer is, hogy mégsem kellett volna,
vagy éppen nem volt érdemes pedagó-
gussá lennie? Ha igen, mi segítette ki
ebből a helyzetből?*

– Az Úr eddig megóvott a nagy lel-
ki válságoktól, és naponta *alázattal*
imádkozom: „Uram, ne vígy a kísér-
tésbe, hisz tudod milyen esendő va-
gyok.” Gyakran jár a fejemben Szent
Pál gondolata: „Én ültettem, Apolló
öntözött, de a növekedést Isten adta.”
(1 Kor. 3:6) Talán azért is jelentkez-
nek oly kevesen pedagóguspályára,
mert a mai ember azonnali sikert vár.
Munkám gyümölcseit a huszonöt-

harminc éves érettségi találkozón
kezdem megsejteni, és ez csodálato-
san boldogító érzés volt. Ezt a türel-
met apai nagyapámtól örököltem, aki
földműves ember volt.

– *Mire lapunk az Olvasók kezébe
kerül, már Advent napjait éljük. Mi-
lyen üzenetet küldene számunkra a
várakozás időszakában – mely szük-
ségszerűen egy nagyon kemény, fá-
rasztó, hajtós időszak az oktatási in-
tézményekben?*

– Adventi üzenetem: „Aki nem
tud várni, mindent elront.” Nikosz
Kazantzakis vallomását idézem: Egy-
szer egy lepkebábót, hogy a pillangó
gyorsabban megszülessen, lehetével
elkezdett melengetni. A látszat-siker
után néhány percre a pillangó a te-
nyerén meghalt.

Hányan halnak meg az utakon tü-
relmetlenségük miatt, a vakmerő elő-
zések során? Sok-sok idő kell ahhoz,
hogy egy rózsa kinyíljk, de ennek a
folyamatnak minden pillanata gyö-
nyörű. Ostoba dolog a minden ér-
téket elpusztító tülekedés, rohanás.
Advent arra tanít meg bennünket,
hogy érdemes várni, fölkészülni egy
ünnepre, Antoine de Saint-Exupéry
szavaival élve: „szívünket ünneplőbe
öltöztetni”.

– *Karácsony misztériuma a Meg-
váltáséhoz hasonlóan évről évre új-
raélhető, mégis mindig más. Milyen
Karácsonyt kívánna saját magának,
tanítványainak, a pedagógusoknak?
Ha Mindenható lenne, mit tenne a
Nemzet karácsonyfája alá?*

– Mint pap, a nemzet karácsonyfája
alá a *Gyermek Jézust* helyezem. Ké-
rem, hogy a karácsonyi időben világ-
nézettől függetlenül mindenki térjen
be egy templomba, és csodálkozzon
rá Istenre, aki gyermekké lett, hogy
a boldog életre megtanítsa minket.
Már szóltam arról, hogy a gyermek
mindent ajándékként él meg. Újra
lessük el a gyermekektől a csodálko-
zás, az ámulat, az önfeledt játék és a
feltétlen bizalom képességét. Akinek
Isten a pedagógushivatást ajándé-
kozta, annak ez a tanulási lehetőség
naponta rendelkezésére áll. Hiszem,
hogy ezáltal könnyebben teljesítem
Jézus követelményét: „Egyedül a
gyermeknek jutnak be a Mennyek Or-
szágába.”

– *Köszönöm a beszélgetést, s viszo-
nozva jókívánásait, lapunk minden
munkatársa nevében kegyelemmel tel-
jes áldott karácsonyt kívánok Önnek,
tanítványainak, szerzetesi közössé-
güknek!*